

Josef Fučík

KŘÍDLA KONDORA NAD BOJOVÝMI SKUPINAMI EU

Od vzniku své bezpečnostní politiky hledá Evropská Unie způsob, jak vytvořit věrohodnou vojenskou sílu, schopnou zasahovat v ohniscích napětí, a to i mimo území členských států. Projekty takového vojenského potenciálu doznávají v současnosti významné změny. Dosavadní záměr (*headline goal - HG*) z helsinského summitu EU 1999 – vytvořit do roku 2003 k uvedenému účelu šedesátitisícový sbor s leteckými a námořními prvky - byl v tichosti převeden na katalogizační proces, tedy administrativní sestavování jistého fantomového vojenského tělesa. Svě zde zřejmě sehrála vidina mimořádně vysokých nákladů na zřízení operačního svazu, jehož existence a možnosti použití jsou na první pohled více než problematické.

Novým řešením pro uvedené vojenské zásahy EU se v roce 2004 staly revidované HG, tentokrát s cílovým rokem 2010. Jejich součástí je zřízení 13 bojových skupin (či uskupení – *battle groups*, dále BG), každé o 1500 osobách, pohotových k zasazení do 15 dnů a schopných působit v cílových oblastech vzdálených až několik tisíc kilometrů do 120 dnů. EU předpokládá možnost vedení dvou současných operací BG. Tyto vojenské síly mohou být zasazeny kdekoliv (*around the world*) a plnit celou škálu úkolů podle kapitoly 5 Smlouvy o EU. Jistým vzorem zásahů BG se má stát operace Artemis, tedy zásah jednotek EU v Demokratické republice Kongo v létě 2003.

Vysoký představitel EU Javier Solana vyjádřil s dosavadní přípravou a formováním BG spokojenost, dodal však, že „jisté detaily musí být ještě dořešeny“ (AFP, Brussels, 22/11/2004), aby BG byly schopny rychlého zasazení a dosahovaly potřebné bojové účinnosti. A právě řešení těchto *detailů* se stalo předmětem nejrůznějších polemik a úvah. Jejich hlavním mottem se stává (nikoliv překvapivé) poznání, že koncepce BG není pouhým přeskupením současného (evropského) vojenského potenciálu, ale má-li být brána vážně, vyvolá potřebu jeho zvýšení. Současné dosud nedořešené otázky se točí zejména kolem mandátu BG, financování jejich operací, způsobu přepravy do oblasti zasazení, jejich záloh a ukončení zásahu (řekněme jistého „vyvedení z boje“, což je vždy věc velmi delikátní).

Ve velmi kvalitní studii „EU Battlegroups – Theory and Development in the Light of Finnish-Swedish Co-operation“ z roku 2005 vyslovují k tomu její autoři (M. Kerttunen, T. Koivula, T. Jeppsoon) z helsinské National Defence College řadu pozoruhodných poznatků. Připomeňme zde z jejich práce alespoň jeden z problémů mimořádné technické a finanční náročnosti, jímž je přeprava sil BG do oblasti zasazení. Ten se jistě může stát i kamenem úrazu české účasti v tomto projektu.

Autoři se v tomto smyslu nejprve zabývají sestavu (fiktivní) BG o předepsaném počtu osob, jež musí být vzhledem k politicky citlivému poslání a své relativně vysoké zranitelnosti odpovídajícím způsobem vybaven a zabezpečen. Mají zde na mysli především účinné velení a zpravodajství, potřebnou palebnou sílu a údernost jednotky, požadovanou ochranou sil, zdravotnickou službu, aj. Svoji analýzu přepravního problému pak staví na této organizaci BG:

1. Velitelství a štáb, včetně spojovací a informační podpory
2. Bojová skupina
 - Mechanizovaný pěší prapor

- Velitelství
 - Velitelská rota
 - 2 roty mechanizované pěchoty
 - týlová (logistická) rota
 - Jednotky bojového zabezpečení
 - Rota (baterie) palebné podpory
 - Ženíjní četa
 - Četa protiletadlové obrany
 - Průzkumná četa
 - Zpravodajská četa/týmy
 - Vrtulníková zabezpečovací jednotka
 - Služby bojového zabezpečení
 - Logistická rota
 - Zdravotnická četa
 - Četa vojenské policie
3. Prostředky operační a strategické podpory
- Letecké
 - Strategická vzdušná přeprava
 - Taktická vzdušná přeprava
 - Přímá letecká podpora
 - Letiště pro přilétající jednotky
 - Námořní – (zde z hlediska našich úvah neuvádíme)
 - Logistické
 - Služby bojového zabezpečení
 - Technické zabezpečení
 - Zdravotnické bojové zabezpečení
 - Jiné
 - Speciální síly

Pokud jde o výzbroj a zbraňové systémy, studie předpokládá, že základní technikou budou bojová vozidla pěchoty/obrněné transportéry a jejich lafetované zbraně. Pro příklad další kalkulace uvažují s (obdobnými) vozidly jako jsou Hägglunds CV 90 s kanony ráže 30 – 120 mm či Mowag Piranha s 30mm kanonem, až po (finské vozidlo) Sisu XA-180/200 s těžkými kulomety ráže 12,7 mm nebo .50, taktickým systémem PVO nebo protitankovými střelami jako ITOW. Jednotky palebné podpory mohou být vyzbrojeny lehkými polními kanony (houfnicemi) nebo 120mm minomety. Avšak i tyto relativně lehké zbraňové systémy mají hmotnost značně vyšší než 10 tun. Každá rota mechanizované pěchoty může mít asi 10 – 12 bojových vozidel a rotu (baterii) palebné podpory, tj. 6 – 9 polních kanonů nebo minometů.

Příklad uvedený ve studii dále počítá se zasazením BG v délce 30 dnů, a to za předpokladu, že EU bude schopna přepravit do cílové oblasti současně jak živou sílu, tak její materiál. BG musí rovněž mít logistickou kapacitu, umožňující manipulaci s materiálem a zásobami, potřebnými pro celou dobu trvání operace. K představě o těchto materiálních potřebách byla sestavena následující tabulka, sestavená s využitím ukazatelů, jež používá pro sestavování svých přepravních plánů armáda USA (US Field Manual 55-15); je nutno ji považovat za variantu a nemusí tedy být vyčerpávající):

M a t e r i á l				
Třída	Druh	Kg/muž/ den	Tun/BG/30 dní	Poznámka
I	Životní potřeby/strava voda	3,2	144	V bezvodých oblastech
		50	2250	
II	Oděv jednotlivce	1,4	63	
III	Pohonné hmoty a mazadla	0,23	10,3	
IV	Stavební materiál	3,8	171	
V	Munice	-	100	1/3 palebného průměru mechanizované brigády
VI	Osobní potřeby	1,5	67,5	
VII	Vozidla a zbraňové systémy	-	650	25 CV 90 (26 t)
			162	12 XA-185 (13,5 t)
			114	6 AMOS (19 t)
VIII	Zdravotnický materiál	0,3	13,5	
IX	Náhradní díly	-	30	
Celkem			1525	Bez vody
			3631	S vodou

Letecká přeprava je zde považována za nejrychlejší, což neznamená, že se jí musí přepravit celá BG (v našich podmínkách však pravděpodobně půjde o jedinou reálnou variantu). Zároveň se připomíná, že Američané přepravili vzduchem lehkou brigádu (asi 2000 mužů) s jejím veškerým materiálem z USA do Bosny a Hercegoviny v rámci operace IFOR. Celý přelet byl uskutečněn za čtyři dny 288 vzlety letounů C-17. V již zmíněné operaci Artemis bylo k přepravě potřeba 50 vzletů letounů Antonov An-24, 20 vzletů letounů Airbus 300 a 72 vzletů letounů C-130 Hercules, které tak přepravily jednotku asi 1500 osob do Entebbe v Ugandě; odtud následovalo dodatečných 276 vzletů letounů C-130 při její přepravě do Bunia v Kongu; celková hmotnost přepraveného materiálu byla 2410 tun.

Dále se uvádějí obdobné příklady a zkušenosti z námořní přepravy prvních jednotek do místa operace a využití mořských cest pro jejich další zásobování a střídání (rotaci) zasazeného kontingentu.

Připomíná se, že požadavek, vyslovený plánovači EU o možnosti zasazení dvou BG současně, rozhodujícím způsobem ovlivní všechny dosavadní uvažované nároky na letecké a námořní prostředky strategické přepravy. Je např. nutno počítat s přepravní zálohou pro síly rychlé reakce NATO; případné využití civilních dopravních letounů zvýší požadavky na kvalitu přistávacích drah (a tedy na již tak značné náklady), atd. Tyto záležitosti by mělo vyřešit plánování v rámci GAD (Global Approach Deployability).

V hledání možností, jak zajistit potřebnou kapacitu strategické letecké přepravy se uvažují tři možnosti –pooling (vytvoření společného přepravního fondu), chartering (pronájem letounů) nebo jejich akvizice (nákup). U pooling by bylo nutno se převážně spoléhat na efektivnější využití současných prostředků členských zemí EU. Je k dispozici asi 150 letounů C-160 Transall (nosnost 16 t, dolet 1800 km) a asi 140 letounů C-130Hercules (19 t, 3200-5000 km). To však je přepravní kapacita stále nedostačující. Další možností jsou tak charterové lety ukrajinských nebo ruských letounů An-124 Condor (120-150 t, 5000 km). V rámci dohody Berlin Plus se rovněž naskýtá možnost využít amerických letounů, např. C-5 Galaxy (120 t, 5200 km) nebo C-17 Globemaster (78 t, 5000 km). V tomto případě je však nutno upustit od požadavků samostatné přepravní kapacity EU. Byl již sice dojednán nákup

letounů Airbus A400M (nosnost 29 t), avšak první stroje jsou očekávány od roku 2008 a poslední letouny z celkové dodávky (80 – 200 kusů) v roce 2020. To tedy znamená, že (přes veškeré ambiciózní plány –pozn. aut.) je EU v tomto směru odkázána na řešení *ad hoc* a musí se spoléhat na Američany, Rusy či Ukrajince.

Z hledání možností námořní přepravy zde pouze poznamenáváme, že analýza přichází k závěru, že toto řešení není o nic obtížnější, než vzdušná alternativa.

Ukazuje se tedy, že již tento jeden, nahodile vybraný „detail“ z těch, které zbývají k dořešení, než první BG vyrazí do světa, bude úlohou značně složitou. Moc času k tomu nezbývá, neboť podle bruselských plánovačů se uvažuje s vysláním první BG do Afriky k udržování pořádku při nadcházejících volbách v Demokratické republice Kongo.